

The Differences of Classifiers between Sukhothai Inscriptions and Current Usage

Wiyada Meesri,¹ Wattanarat Chaiwong,² Phisaphim Junphrom³
& Nittayata Ekbang⁴

Received	Reviewed	Revised	Accepted
09/07/2024	02/08/2024	14/08/2024	20/12/2024

Abstract

The purpose of this qualitative research project explored the different usage of classifiers between those that appeared in Sukhothai inscriptions and those used today. The sources of classifiers were collected from deciphered texts of the 52 Sukhothai inscriptions in the “Corpus of Thai Inscriptions, Instalment Part 8, Sukhothai Inscriptions” by the Fine Arts Department, the “Royal Institute Dictionary, 2554 BE,” and the “Classifiers: The Royal Institute Edition, 2551 BE.” by recording the data in a data collection table developed by the researchers. The results of the study found that the classifiers used in the Sukhothai inscriptions were a total of 78 words and showed 22 classifiers in the Sukhothai inscriptions differed from those used in the present day and can be divided into six categories: 1) five words of classifier indicating type; 2) four words of classifier indicating category; 3) two words of classifier indicating shape; 4) nine words of classifier indicating number and units of measurement; 5) one word of classifier indicating state; and 6) one word of repetitive noun classifier. The study concluded that the usage of classifiers in Sukhothai inscriptions differs from the usage in the present day in two aspects: 1) narrower meanings and 2) there is no usage in the current time, including replacement by other emerging classifiers. These differences reflect the different ways in which people in different eras have viewed the world around them.

Keywords : Differences of words; Sukhothai inscriptions; classifiers

¹ Rajamangala University of Technology Lanna Chiangrai, E-mail : Wida2222@hotmail.com

² Rajamangala University of Technology Lanna Chiangrai, E-mail : cw_wattha@hotmail.com

³ Rajamangala University of Technology Lanna Chiangmai, E-mail : Chiangraiphisaphim99@gmail.com

⁴ Rajamangala University of Technology Lanna Lampang, E-mail : thai_nittaya@hotmail.com

ความแตกต่างของคำลักษณนามที่ปรากฏในจารึกสุโขทัยกับที่ใช้ในปัจจุบัน

วิยะดา มีศรี⁵ วรธนะรัตน์ ไชยวงศ์⁶ พิศาลพิมพ์ จันทรพรหม⁷ และนิตยา เอกบาง⁸

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้คำลักษณนามที่ปรากฏในจารึกสุโขทัยที่มีความแตกต่างกับลักษณนามที่ใช้ในปัจจุบัน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลคำลักษณนามในสมัยสุโขทัยจากหนังสือประชุมจารึกภาคที่ 8 จารึกสุโขทัยของกรมศิลปากร ทั้งสิ้น 52 หลัก เปรียบเทียบกับคำลักษณนามที่ปรากฏใช้ในปัจจุบัน จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554 (2556) และจากหนังสือลักษณนามฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2551) โดยบันทึกข้อมูลในตารางการเก็บข้อมูลที่พัฒนาโดยนักวิจัย ผลการศึกษา พบว่าคำลักษณนามที่ใช้ในจารึกสุโขทัยมีความทั้งสิ้น 78 คำ และพบคำลักษณนามที่แตกต่างกับคำลักษณนามในปัจจุบันทั้งสิ้น 22 คำ โดยแบ่งคำลักษณนามออกเป็น 6 กลุ่มลักษณนาม คือ 1) คำลักษณนามบอกชนิด 5 คำ 2) คำลักษณนามบอกหมวดหมู่ 4 คำ 3) คำลักษณนามบอกสัณฐาน 2 คำ 4) คำลักษณนามบอกจำนวนและมาตราวัด 9 คำ 5) คำลักษณนามบอกอาการ 1 คำ และ 6) คำลักษณนามซ้ำชื่อ 1 คำ ซึ่งสามารถสรุปการใช้ลักษณนามที่มีความแตกต่างระหว่างจารึกสุโขทัยและลักษณนามที่ใช้ในปัจจุบัน โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) คำลักษณนามในสมัยสุโขทัยถูกทำให้มีความหมายแคบเข้าในการใช้เป็นคำลักษณนามในปัจจุบัน และ 2) คำลักษณนามที่ปรากฏในจารึกสุโขทัย บางคำหายไปในปัจจุบัน บางคำมีการใช้คำลักษณนามคำใหม่เข้ามาแทนที่ ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงมโนทัศน์ในการมองสิ่งรอบตัวที่แตกต่างกันของคนในแต่ละช่วงสมัย

คำสำคัญ : ความแตกต่างของคำ; จารึกสุโขทัย; ลักษณนาม

⁵ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย, E-mail : Wida2222@hotmail.com

⁶ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย, E-mail : cw_wattha@hotmail.com

⁷ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ, E-mail : Chiangraiphisaphim99@gmail.com

⁸ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง, E-mail : thai_nittaya@hotmail.com

บทนำ

คำลักษณนามเป็นลักษณะเฉพาะที่สำคัญอย่างหนึ่งของภาษาตระกูลไทกล่าวคือภาษาตระกูลไทล้วนมีคำลักษณนามใช้ทั้งสิ้น อาจมีลักษณะต่างกันที่รูปศัพท์ จำนวน หรือลักษณะการเรียงลำดับคำในอนุพยางค์หรือประโยค แต่ภาษาที่อยู่ในตระกูลนี้มักมีคำลักษณนามเพื่อเสริมความในการใช้ภาษาให้สมบูรณ์ขึ้น

คำลักษณนามถือได้ว่าเป็นลักษณะพิเศษของภาษาไทย ดังที่ Thonglor (1987) กล่าวถึงการใช้คำลักษณนามว่าเป็นลักษณะพิเศษของภาษาไทยที่ใช้นามประกอบนาม เพื่อแสดงความชัดเจนของภาษาให้แจ่มแจ้งยิ่งขึ้น ในทางอรรถศาสตร์นั้น Placzek, J.A. (1978) กล่าวว่าคำลักษณนามมีหน้าที่จำแนกคำนามออกตามชนิด รูปร่าง และหน้าที่ (บอกจำนวน) ในด้านวากยสัมพันธ์ Singnoi (2008) ได้แสดงหน้าที่ของคำลักษณนามว่าสามารถแสดงบทบาทได้ใน 3 ลักษณะคือเป็นส่วนหลักของลักษณะนามวิเศษเป็นส่วนขยายและเป็นสรพพนาม ซึ่ง Bandhumedha (2015) กล่าวว่าคำลักษณนามในภาษาไทยมีลักษณะพิเศษคือมิได้ปรากฏร่วมกับคำนามหรือคำกริยาเฉพาะในกรณีที่ต้องกล่าวถึงจำนวนหรือปริมาณเท่านั้น ยังปรากฏเมื่อมีคำชนิดอื่นขยายคำนามหรือคำกริยาอีกด้วย คำลักษณนามเป็นเรื่องน่าสนใจเพราะสะท้อนความคิดของคนไทยในการจำแนกคำนามออกเป็นกลุ่มต่างๆ คำลักษณนามส่วนใหญ่มาจากคำนามหรือคำกริยา และเรารู้ว่ามาจากคำนามหรือคำกริยาคำใด แต่ก็มีคำลักษณนามอยู่บ้างที่ที่มาของคำยังไม่แน่ชัดต้องอาศัยการสันนิษฐาน การศึกษาคำลักษณนามในสมัยต่างๆ ทำให้รู้ว่าคำลักษณนามเปลี่ยนแปลงไปในด้านรูปคำ ความหมาย และการใช้เช่นเดียวกับคำชนิดอื่น และคำนามบางคำเปลี่ยนลักษณนามที่ใช้รวมมาหลายคำก็จะกำหนดกันแน่นอนว่าควรใช้คำลักษณนามคำใด

จากหลักฐานที่ได้มีการจดจารจารึกในศิลาจารึกหรือเอกสารโบราณต่างๆ น่าจะเป็นข้อพิสูจน์ที่ดีว่าในภาษาไทยนั้นมีการใช้คำลักษณนามกันมาอย่างต่อเนื่อง แต่คำลักษณนามที่ปรากฏในยุคสมัยต่างๆ กลับมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เช่นคำลักษณนามคำหนึ่งอาจปรากฏในยุคสมัยหนึ่งแต่กลับสูญหายไปสู่อีกยุคสมัยหนึ่ง ดังที่ Wongpukdie (1984) ได้กล่าวสรุปไว้ในงานวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบคำลักษณนามในสมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา กับสมัยปัจจุบันว่าคำลักษณนามที่มาจากคำนามและคำกริยาบางคำปรากฏมีใช้ในสมัยสุโขทัยแต่ไม่ปรากฏมีใช้ในสมัยอยุธยา กับสมัยปัจจุบัน หรือบางคำปรากฏมีใช้ในสมัยอยุธยาแต่ไม่ปรากฏมีใช้ในสมัยสุโขทัยกับสมัยปัจจุบัน หรือบางคำปรากฏมีใช้ในสมัยสุโขทัยกับอยุธยาแต่ไม่ปรากฏมีใช้ในสมัยปัจจุบัน หรือบางคำปรากฏมีใช้ได้ทั้งสามสมัย จากข้อสรุปดังกล่าวจึงเป็นที่น่าสนใจว่าในแต่ละยุคสมัยจะมีการใช้คำลักษณนามอย่างไร และมีบทบาทในการมองคำลักษณนามที่ใช้ประกอบคำนามต่างกันอย่างไร ดังที่ Lakoff, G. (1987) ได้กล่าวถึงการใช้ภาษาของมนุษย์ว่าภาษาสามารถสะท้อนให้เห็นถึงการรับรู้ การเข้าใจโลก ตลอดจนประสบการณ์ในด้านต่างๆ ได้ การศึกษาความหมายจึงต้องนำประสบการณ์เหล่านั้นมาวิเคราะห์ร่วมกับการใช้ภาษาของมนุษย์ด้วย จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยจึงเห็นว่าการศึกษาลักษณะที่แตกต่างกันของคำลักษณนามในสมัยสุโขทัยกับคำลักษณนามที่ใช้ในปัจจุบันเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เนื่องจากความแตกต่างกันของการใช้คำลักษณนามทั้งสองยุคสมัยจะสามารถสะท้อนให้เห็นถึงระบบคิดของคนในแต่ละยุคนั้นๆ ได้

โดยสาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกหลักฐานในการศึกษาครั้งนี้เป็นศิลาจารึกในสมัยสุโขทัยนั้นเนื่องจากเป็นยุคสมัยแรกที่ได้มีการจดจารึกหลักฐานทางประวัติศาสตร์ด้านต่างๆ ของอาณาจักรไทยโดยใช้ตัวอักษรภาษาไทย

ในการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่าเคยมีงานวิจัยที่ได้ศึกษาเรื่องคำลักษณะนามในจารึกสุโขทัยมาก่อนหน้านี้บ้างแล้วเช่น Wongpukdie (1984) ซึ่งศึกษาคำลักษณะนามในภาษาไทยจากสามช่วงเวลาคือ สุโขทัย อยุธยา และรัตนโกสินทร์ ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยนั้นผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากหลักฐานบางส่วนในแต่ละยุคสมัย และยังไม่ได้มีการศึกษาเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของแต่ละช่วงสมัยอย่างชัดเจน นอกจากนี้ Ittaratana (1975) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้คำและสำนวนในสมัยสุโขทัย โดยได้ศึกษาลักษณะของคำประเภทต่างๆ ที่ปรากฏในสมัยสุโขทัย และได้กล่าวถึงคำลักษณะนามเอาไว้โดยแบ่งคำลักษณะนามออกเป็น 2 ประเภทคือคำลักษณะนามสามัญ และคำลักษณะนามบอกหมวดหมู่ ซึ่งการศึกษาของชวนพิศนี้ได้ศึกษาคำในสมัยสุโขทัยโดยใช้หลักฐานจากไตรภูมิภูคาและศิลาจารึกบางหลัก โดยได้มีการอธิบายลักษณะของคำลักษณะนามบางคำเอาไว้เท่านั้น นอกจากนี้ Bandhumedha (2015) ได้ศึกษาการใช้คำลักษณะนามและความเปลี่ยนแปลงของคำลักษณะนามที่เกิดขึ้นในภาษาไทยโดยได้หยิบยกเอาคำลักษณะนามที่มีการเปลี่ยนแปลงบางส่วนมานำเสนอ จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นผู้วิจัยพบว่ามีคำลักษณะนามที่ปรากฏในศิลาจารึกช่วงสมัยสุโขทัยบางส่วน ยังไม่ได้มีการรวบรวมและอธิบายความแตกต่างในการใช้เปรียบเทียบกับในปัจจุบันเอาไว้อย่างชัดเจน ดังนั้นเพื่อให้การศึกษาเรื่องคำลักษณะนามในจารึกสุโขทัยกว้างขวางเพิ่มมากขึ้น และเพื่อให้เข้าใจถึงมิติหนึ่งในการเลือกใช้คำลักษณะนามในแต่ละช่วงสมัยซึ่งสามารถสะท้อนระบบคิดและการให้ความสำคัญต่อสิ่งต่างๆ รอบตัวของคนในแต่ละช่วงสมัย ให้เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยเพื่อสามารถศึกษาความเปลี่ยนแปลงในลักษณะอื่นๆ ที่สัมพันธ์กันต่อไปได้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคำลักษณะนามที่ปรากฏในศิลาจารึกสุโขทัยไทยเปรียบเทียบกับคำลักษณะนามที่ใช้ในปัจจุบันในครั้งนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความแตกต่างของคำลักษณะนามที่ปรากฏในจารึกสุโขทัยกับลักษณะนามที่ใช้ในปัจจุบัน

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ มุ่งศึกษาลักษณะการใช้คำลักษณะนามที่ปรากฏในจารึกสุโขทัยที่มีความแตกต่างกับลักษณะนามที่ใช้ในปัจจุบันโดยกำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

1.1 คำลักษณะนามที่ปรากฏในจารึกสุโขทัย ในประชุมจารึกภาคที่ 8 จารึกสุโขทัยของกรมศิลปากร สำนักหอสมุดแห่งชาติ โดยศึกษาเฉพาะจารึกที่จารึกโดยอักษรไทยสุโขทัยจำนวนทั้งสิ้น 52 หลัก

1.2 คำลักษณะนามที่ใช้ในปัจจุบันที่ปรากฏในหนังสือ ลักษณะนาม: ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2551) และพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานปีพ.ศ. 2554 (2556)

1.3 ความหมายของคำลักษณนาม จากหนังสือ ลักษณะนาม: ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2551) และพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปีพ.ศ. 2554 (2556)

2. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ

ศึกษาเฉพาะการใช้คำลักษณนามที่ปรากฏในจารึกสุโขทัยที่มีความแตกต่างกับลักษณนามที่ใช้ในปัจจุบัน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. รูปแบบและหน้าที่ทางวากยสัมพันธ์ของคำลักษณนามในภาษาไทย

เนื่องจากคำลักษณนามเป็นลักษณะเฉพาะประการหนึ่งของภาษาไทยทำให้ผู้สนใจศึกษาคำลักษณนามกันเป็นจำนวนมาก หลายท่านได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับรูปแบบทางไวยากรณ์ของคำลักษณนามในภาษาไทยเอาไว้ซึ่งอธิบายไว้ในลักษณะใกล้เคียงกัน การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมการปรากฏของคำลักษณนามในจารึกสุโขทัยโดยอาศัยกรอบแนวคิดของ Singnoi (2008) ดังนี้

1. ปรากฏเป็นส่วนหลักของลักษณนามวลี

1.1 $N + Clf + Mod$ เช่น บ้าน **หลัง** นั้น, แดง **โม** ลูก **ไหน**, ส้ม **ลูก** เล็ก

1.2 $N + Clf + ('one')$ เช่น ไก่ **ตัว** หนึ่ง, หรือ ไก่ **ตัว**

2. ปรากฏเป็นส่วนขยาย

$N + Num + Clf$ เช่น บ้าน **สอง** **หลัง**, ไก่ **หนึ่ง** **ตัว**

3. ปรากฏเป็นสรพนาม

เช่น ก. จะซื้อ **แดง** **โม** **ลูก** **ไหน**

ข. **ลูก** **นั้น**

2. บทบาททางอรรถศาสตร์ของคำลักษณนามในภาษาไทย

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องบทบาททางอรรถศาสตร์ของคำลักษณนามในภาษาไทยพบว่า มีนักภาษาศาสตร์หลายท่านได้แบ่งบทบาททางอรรถศาสตร์ของคำลักษณนามออกเป็นหลายลักษณะ ไม่ว่าจะเป็นการแบ่ง ลักษณะนามตามสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต (Bandhumedha, 1971) การแบ่งตามชนิดหรือการรับรู้ Singnoi (2008) การแบ่งตามสิ่งที่เกิดลำพังหรือสิ่งที่อยู่ร่วมกัน (Bandhumedha 2015) โดยผู้วิจัยเห็นว่าการจัดแบ่งคำลักษณนามที่แสดงบทบาททางอรรถศาสตร์ของคำลักษณนามของ Upakitsilpasam, Phraya. (1990) & Naksakul (1978) แสดงภาพของคำลักษณนามได้อย่างชัดเจนจึงได้ใช้เป็นเกณฑ์ในการศึกษาในครั้งนี้ ดังนี้

1. ลักษณะนามบอกชนิด เช่น รูป ใช้กับภิกษุ สามเณร ชีปะขาว นักพรตต่างๆ เรื่อง ใช้กับเรื่องราว ข้อความ คดีต่างๆ และสิ่งหรืออัน ใช้กับสิ่งของหรือกิจการที่เป็นสามัญทั่วไปเป็นต้น

2. ลักษณะนามบอกหมวดหมู่ เช่น โรง ใช้กับผู้เล่น มหรสพที่มีโรงเล่น เช่นละคร โขน หนัง และตบ ใช้กับของที่ทำให้ติดเรียงกันเป็นพืด เช่น จาก พลุ ปลาย่าง เป็นต้น
3. ลักษณะนามที่บอกสัณฐาน เช่น วง ใช้กับของที่รูปเป็นวง เช่น แหวน กำไล บาน ใช้กับของเป็นแผ่น ที่มีกรอบ เช่น ประตู หน้าต่าง กระຈຈา เป็นต้น
4. ลักษณะนามบอกจำนวนและมาตรา เช่น โหล ใช้กับของที่รวมกัน 12 สิ่ง, คู่ ใช้กับของที่มีชุดละ 2 สิ่ง เช่น รองเท้า ถุงเท้า ซ้อนกับส้อม และกุลี่ ใช้กับผ้าห่อหนึ่งี่รวมกัน 20 ผืน เป็นต้น
5. ลักษณะนามบอกอาการ เช่น จีบ ใช้กับของที่จีบ เช่น พลุ มวน ใช้กับของที่มวน เช่น บุหรี่ และม้วน ใช้กับของที่มีม้วนไว้ เช่น ยาสูบ ยาจิดี กระดาษ เป็นต้น
6. ลักษณะนามซ้ำชื่อ เช่น ประเทศ 2 ประเทศ เมือง 2 เมือง บ้าน 2 บ้าน เป็นต้น

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ศึกษา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องลักษณะนามในภาษาไทย ตลอดจนเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเช่น การใช้ภาษา (Naksakul, 1978), Noun classifier construction in Thai: A case study in Construction Grammar. (Singnoi, 2008), Noun Classifiers (Bandhmedha, N., 2015), และ ลักษณะนาม: ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2551) เป็นต้น
2. เก็บรวบรวมข้อมูลคำลักษณะนามที่ปรากฏในจารึกสุโขทัยโดยใช้กรอบแนวคิดของ Singnoi (2008) เป็นหลักเกณฑ์ในการเก็บข้อมูล และบันทึกข้อมูลในตารางการเก็บข้อมูลทีพัฒนาโดยนักวิจัยซึ่งประกอบด้วย คำลักษณะนามที่พบ แหล่งที่มา (จารึก...,ด้านที่...) บริบทที่ปรากฏ ความหมาย และบทบาททางอรรถศาสตร์
3. นำข้อมูลมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบ และตีความความหมายโดยอ้างอิงความหมายตามที่ปรากฏในหนังสือ ลักษณะนาม: ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2551) และพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปีพ.ศ.2554 (2556) รวมทั้งการใช้การวิเคราะห์และตีความของผู้วิจัยเองซึ่งเป็นเจ้าของภาษา แล้วจึงจัดกลุ่มแยกประเภทตามความหมายโดยอาศัยกรอบแนวคิดของ Upakitsilpasarn, Phraya. (1990) & วิเคราะห์อรรถลักษณะเพื่อให้เกิดความชัดเจน
4. นำข้อมูลที่ได้มาสรุป พร้อมอภิปรายผล และนำเสนอแนวทางการพัฒนาการศึกษาคำลักษณะนามในภาษาไทยในลักษณะอื่นๆ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาคำลักษณะนามที่ปรากฏในจารึกสุโขทัยพบคำลักษณะนามทั้งสิ้น 78 คำ เมื่อพิจารณาตามลักษณะของคำลักษณะนามที่ปรากฏพบคำลักษณะนามที่ใช้แตกต่างกับปัจจุบันอยู่ทั้งสิ้น 22 คำ โดยสามารถจำแนกเป็นประเภทใหญ่ได้ 6 ลักษณะดังนี้

1. คำลักษณนามบอกชนิด

คำลักษณนามบอกชนิดคือคำลักษณนามที่บอกลักษณะของคำนามแต่ละคำ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็นคำลักษณนามบอกชนิดที่ใช้ทั่วไป และคำลักษณนามบอกชนิดที่ใช้เฉพาะกับบางสิ่ง คำลักษณนามบอกชนิดในจารึกสุโขทัยพบที่ใช้แตกต่างกันกับปัจจุบันอยู่ทั้งสิ้น 5 คำแบ่งเป็น ลักษณะนามที่ใช้ทั่วไป 3 คำ และลักษณะนามที่ใช้เฉพาะ 2 คำดังนี้

1.1 ลักษณะนามบอกชนิดที่ใช้ทั่วไป ดังนี้

อัน พบว่าในจารึกสุโขทัยพบการใช้คำลักษณนามคำนี้เป็นจำนวนมาก ปรากฏกับนามวลีได้อย่างหลากหลาย โดยครอบคลุมสรรพสิ่งทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งไม่สามารถระบุความหมายให้ชัดเจนลงไปได้ โดยพบว่าคำลักษณนามคำนี้ได้ถูกนำมาใช้กับคำนามได้เป็นจำนวนมากกว่าปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น

- “ในกลางอรัญญิก มีพิหารอันหนึ่งมน ใหญ่ สูงงามแก่กม” (จารึกพ่อขุนรามคำแหง ด้านที่ 2)
- “ผีเทพดาในเขอันนั้น” (จารึกพ่อขุนรามคำแหง ด้านที่ 3)
- “อันว่าสมบัติทั้งสามอันนี้” (จารึกเขาสุมนกูฏ ด้านที่ 1)
- “ เจ้าศรีศรธราชจุฬามณี....คุณ มักเรียนคุณอันพิเศษ อันหนึ่งรู้คุณ....อันหนึ่งรู้คุณคือธนู ศิลปะปืน” (จารึกวัดศรีชุมด้านที่ 1)
- “...เสวยราชในนครสองอัน อันหนึ่งขึ้นนครสุโขทัย อันหนึ่งขึ้นนครศรีเสนาไล..” (จารึกวัดศรีชุมด้านที่ 1)
- “ ที่นั่นก่อพระทันตธาตุศุนเจดีย์มีสามอัน มียอดอันหนึ่ง” (จารึกวัดศรีชุมด้านที่ 1)
- “ จาริกอันหนึ่ง มีในถ้ำรัตนธาร ในกลวงป่าตาลนี้มีขาลาสองอัน อันหนึ่งชื่อขาลาพระมาส อันหนึ่งชื่อพุทธรูชาลา” (จารึกพ่อขุนรามคำแหงด้านที่ 3)
- “นายสาธำ ทำ..พุทธรูปอันหนึ่ง” (จารึกเจดีย์พิหาร ด้านที่ 4)
- “พระยาศรีสรราช...ศรธาประสาทะอวยทานกัต สวน 2 อัน แห่งเจ้านนทปัญญาเป็นฉันพระเจ้าองค์นี้” (จารึกพระยาศรีสรราช)

จากตัวอย่างดังกล่าวเบื้องต้นจะเห็นได้ว่าคำลักษณนาม “อัน” ที่ปรากฏในจารึกสุโขทัยใช้ได้หลากหลายมากกว่าในปัจจุบัน ซึ่งในปัจจุบันจะใช้เมื่อเป็นคำบอกลักษณะสิ่งของซึ่งโดยปกติมีลักษณะแบนยาวหรือเป็นชิ้นเป็นแผ่น เป็นต้น เช่น ไม้อันหนึ่ง (Royal Institute Dictionary, 2554 BE, 2013) จากลักษณะดังกล่าวอาจแสดงอรรถลักษณะของลักษณนาม “อัน” ได้ดังนี้

สุโขทัย [+ลักษณนาม][+สิ่งไม่มีชีวิต][+ สิ่งก่อสร้าง][+สิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้น][+สิ่งเป็นนามธรรม]

ปัจจุบัน [+ลักษณนาม][+สิ่งไม่มีชีวิต][+แบน ยาว เป็นชิ้น เป็นแผ่น]

ตน พบว่าในจารึกสุโขทัยมีการใช้คำลักษณนามคำนี้กับสิ่งมีชีวิตที่มีลักษณะพิเศษต่างๆ เช่น เทวดา ยักษ์ ผี และพบว่าในสมัยสุโขทัยยังมีการใช้ลักษณนามดังกล่าวในคำนามที่ต่างจากในปัจจุบันคือนำมาใช้กับ

พระพิมพ์ พระ และชี ซึ่งในปัจจุบันลักษณะนามคำนี้ถูกนำไปใช้เฉพาะเป็นลักษณะนามเรียกเทวดา ยักษ์ หรือพวกกายสิทธิ์ (Royal Institute Dictionary, 2554 BE. 2013) และคำลักษณะนามดังกล่าวพบว่าได้นำมาใช้กับ พระ และชี เช่นกันในภาษาถิ่น ปัจจุบันนี้คำลักษณะนามที่ใช้ในการเรียกพระพิมพ์ พระ และชี จะใช้คำว่า องค์, องค์/รูป และ คน ตามลำดับ (Classifiers: The Royal Institute, 2008) การใช้ลักษณะนาม ตน กับ พระ หรือ ชี เช่น

- “ตูพี่น้องมีใจศรัทธาให้อัฐิพระลงรับ **ตน**หนึ่งบูชาสนับเชิง 60,000” (จารึกวัดหินตั้ง)
- “ชีสาม**ตน** แล**ตน**ให้ทองแลตำลึง” (จารึกวัดช้างล้อมด้านที่ 3)
- “เพื่อเขาพิมพ์**พระ 18 ตน** เมื่อกระทำมงคลหล่อพระไตรโลก” (จารึกวัดหินตั้ง)

จากลักษณะดังกล่าวอาจแสดงอรรถลักษณะของลักษณะนาม “ตน” ได้ดังนี้

สุโขทัย [+ลักษณะนาม][+สิ่งมีชีวิต][+เทวดา ยักษ์ พวกกายสิทธิ์][+ พระ ชี พระพิมพ์]

ปัจจุบัน [+ลักษณะนาม][+สิ่งมีชีวิต][+มนุษย์ ปรมาจารย์ พวกกายสิทธิ์]

ตัว พบว่าในจารึกสุโขทัยมีการใช้คำลักษณะนามคำนี้กับสัตว์ประเภทต่างเช่นในปัจจุบันแต่ในสมัยสุโขทัยปรากฏว่าใช้ลักษณะนามนี้ต่างไปจากปัจจุบันโดยพบว่ามีการใช้คำว่า ตัว กับช้างทรง ซึ่งลักษณะนาม ตัว นี้ Royal Institute Dictionary, 2554 BE. (2013) ได้อธิบายว่า ตัว ลักษณะนามใช้เรียกสัตว์และสิ่งของบางอย่าง เช่น ช้างป่า 2 ตัว หรือ ตะปู 2 ตัว และลักษณะนามของช้างทรง ในหนังสือ Classifiers: The Royal Institute (2008) ได้เขียนอธิบายว่า ช้างขึ้นระวาง (ช้างประจำการ) ใช้ ลักษณะนามว่า ช้าง เช่น ช้างทรง 1 ช้าง การใช้ลักษณะนาม ตัว กับช้างทรงในจารึกสุโขทัยเช่น

- “**ตน**กูฟุ้งช้างขุนสามชน**ตัว**ชื่อมาสเมืองแพ” (จารึกพ่อขุนรามคำแหง ด้านที่ 1)

จากลักษณะดังกล่าวอาจแสดงอรรถลักษณะของลักษณะนาม “ตัว” ได้ดังนี้

สุโขทัย [+ลักษณะนาม][+สัตว์ทุกชนิด][+ช้างทรง]

ปัจจุบัน [+ลักษณะนาม][+สัตว์][+สิ่งของบางชนิด][-ช้างทรง]

1.2. ลักษณะนามบอกชนิดที่ใช้เฉพาะ ดังนี้

ฉัน พบว่าในจารึกสุโขทัยมีการใช้คำลักษณะนามคำนี้ในการประกอบคำนามรังสีหรือรัศมี ซึ่งในปัจจุบันไม่ปรากฏการใช้คำว่า ฉัน ในหนังสือ Classifiers: The Royal Institute (2008) & Royal Institute Dictionary, 2554 BE. (2013) ได้อธิบายความหมายของคำนี้เอาไว้ว่าหมายถึง มีแสงพุ่งออกไป โดยปัจจุบันคำลักษณะนามที่ใช้ในการเรียกรังสี หรือรัศมี มักใช้คำว่า แฉก หรือ ลำ แทนการใช้คำลักษณะนาม ฉัน ในจารึกสุโขทัย เช่น

- “วันอันท่านไสยออดพระเป็นเจ้านั้น พระหากกระทำปาฏิหาริย์ส่องขาลรังสีมี**ห**ฉัน ดูไสพาวในกลางหา” (จารึกวัดพระยืน ด้านที่ 2)

จากลักษณะดังกล่าวอาจแสดงอรรถลักษณะของลักษณะนามที่ใช้กับรังสีได้ดังนี้

สุโขทัย ฉัน [+ลักษณะนาม][+รังสี]

ปัจจุบัน แฉก/ลำ [+ลักษณะนาม][+รังสี]

คลอง เป็นคำลักษณนามที่ปรากฏใช้เฉพาะในช่วงสมัยสุโขทัยอีกคำหนึ่ง ไม่พบการปรากฏในหนังสือ Classifiers: The Royal Institute (2008) และ Royal Institute Dictionary, 2554 BE. (2013) ได้ให้ความหมายว่าหมายถึง เรือน, ที่นั่ง, ตำแหน่ง โดยลักษณนามคำนี้พบการใช้ประกอบกับคำนาม พรหมรูป หรือรูปพรหมภูมิ ซึ่งเทพในพรหมโลกตามคติพระพุทธรูปเป็นจำพวกมีรูป มี 16 ชั้น (Royal Institute Dictionary, 2554 BE. 2013) แต่ในจารึกได้บันทึกไว้เป็น 16 คลอง ดังนั้นคำนี้เมื่อปรากฏในช่วงสมัยสุโขทัยน่าจะมีความหมายหมายถึง ชั้น ในปัจจุบัน แต่เนื่องจากการเกิดในแต่ละรูปพรหมภูมิก็เปรียบเสมือนเป็นต้นกำเนิดหรือบ้าน เรือน ดังนั้นคำว่า คลอง จึงอาจถูกนำมาใช้ในช่วงสมัยสุโขทัยได้ด้วยเหตุผลดังกล่าว ซึ่งสามารถแสดงตัวอย่างได้ดังนี้

- “พรหมรูปสิบหกคลอง” (จารึกปูชนิจิตขุนจอต ด้านที่ 2)

จากลักษณะดังกล่าวอาจแสดงอรรถลักษณะของลักษณนาที่ใช้กับพรหมรูปได้ดังนี้

สุโขทัย คลอง [+ลักษณนาม][+รูปพรหมภูมิ][+เรือน ที่นั่ง ตำแหน่ง]

ปัจจุบัน ชั้น [+ลักษณนาม][+รูปพรหมภูมิ][+ลักษณนามเรียกชั้นที่ลดหลั่นกัน]

2. คำลักษณนามบอกหมวดหมู่

คือคำลักษณนามที่บอกลักษณะของคำนามที่บ่งชี้ถึงสิ่งที่รวมกันอยู่เป็นกลุ่ม หรือรวมกันอยู่ตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ซึ่งคำลักษณนามประเภทนี้ในจารึกสุโขทัยพบที่ใช้แตกต่างกับปัจจุบันอยู่ทั้งสิ้น 4 คำ ดังนี้

ฝูง พบว่าในจารึกสุโขทัยพบการใช้คำลักษณนามคำนี้เป็นจำนวนมากอย่างหลากหลาย โดยพบว่าคำลักษณนามคำนี้ใช้กับคำนามที่เป็นทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตได้แก่ มนุษย์ (ทั้งบุคคลพิเศษและบุคคลทั่วไป) อมนุษย์ สัตว์ พืช และสิ่งของ แต่ในปัจจุบันคำลักษณนามคำนี้มักนิยมนำมาใช้กับสัตว์เป็นส่วนใหญ่ เช่น วัวสองฝูง และไม่นิยมใช้กับมนุษย์ซึ่งหากใช้กับมนุษย์จะบ่งความหมายในเชิงลบหรือไม่สุภาพ การใช้คำลักษณนาม ฝูง ในจารึกสมัยสุโขทัยเช่น

- “เมื่อก่อนที่เป็นราช...พระยารามราชผู้เป็นปู่(ป)ลูกไม่มั่งฝูงนี้เป็นถ่องดู...แก่กม” (จารึกวัดป่ามะม่วง หลักที่ 1 ด้านที่ 1)

- “เมื่อลุนนี้พระยาถือไทย...รู้พระปิฎกไตร ได้ขึ้นเสวยราชย์ในเมืองศรีสัชชนาลัยสุโขทัยแทนปู่แทนพ่อ ฝูงเป็นท้าวเป็นพระยาเบื้องตะวันออกตะวันตก ห้วนอนตั้นนอนต่างมีใจรักใคร่” (จารึกวัดป่ามะม่วง หลักที่ 1 ด้านที่ 1)

- “ผีผู้ใดใครบ่ชื่อ จงผีฝูงนี้หักก้านาวค่อ” (จารึกปูชนิจิตขุนจอต ด้านที่ 1)

- “ท่านจักให้พันอาญาท่านดั่งอัน ขนาดราชศาสตรธรรมศาสตร์อันท่านแต่ง ได้ค่าสินจ้างตนก็ได้ ได้ค่าตนชูกี้ได้ ค่าได้ของฝูงนั้นก็ได้” (จารึกกฎหมายลักษณะโจร ด้านที่ 2)

- “ไว้คนฝูงดี ตักน้ำล้างตีนฝูงสงฆ์” (จารึกวัดเขากบ ด้านที่ 2)

- อนึ่งผู้นั้นเอาหนีสินไหมฝู่งนั้น ท่านจักแต่งให้ได้แก่มันโดยขนาดราชศาสตร์ ธรรมศาสตร์”
(จารึกกฎหมายลักษณะโจร ด้านที่ 2)

จากลักษณะดังกล่าวอาจแสดงอรรถลักษณะของลักษณนาม ฝู่ง ได้ดังนี้

สุโขทัย [+ลักษณนาม][+แสดงการรวมกลุ่ม][+ มนุษย์ อมนุษย์ สัตว์ สิ่งของ พืช]

ปัจจุบัน [+ลักษณนาม][+แสดงการรวมกลุ่ม][+สัตว์ อมนุษย์] [+ มนุษย์ (แสดงความไม่สุภาพ)]

อย่างไรก็ดีจะสามารถเห็นร่องรอยของการใช้ฝู่งกับมนุษย์และอมนุษย์ในคำประสมในปัจจุบันตามที่ปรากฏใน Royal Institute Dictionary, 2554 BE. (2013) ที่ให้ความหมาย ฝู่ง ว่า พวก หมู ใช้แก่คนสามัญทั่วไป เช่น ฝู่งคน ฝู่งชน ใช้แก่อมนุษย์สามัญทั่วไป เช่น ฝู่งเทวดา ฝู่งยักษ์ และใช้แก้สัตว์ทั่วไป(นอกจากช้าง) เช่น ฝู่งวัว ฝู่งควาย เป็นต้น

ขอก พบว่าในจารึกสุโขทัยมีการใช้คำนี้แสดงบริเวณริมทางสองข้างทาง ซึ่งใน Royal Institute Dictionary, 2554 BE. (2013) ได้ให้ความหมายคำว่า ขอก หมายถึง เขต แดน และภาษาถิ่น-พายัพ หมายถึง ริม ขอบโดยคำลักษณนามคำนี้ไม่พบใช้อยู่ในปัจจุบัน ปัจจุบันนิยมใช้คำว่า ข้าง หรือ ฝั่ง แทน (Classifiers: The Royal Institute, 2008) ดังเช่น

- “ ดับหนทางแต่เมืองสุโขทัยมาถึงจอมเขานี้งามหนักหนาแก่มสอง **ขอก**หนทางย่อมตั้งกลบพฤกษไสร่มยวลดอกไม้” (จารึกเขาสุนทรภู์ ด้านที่ 2)

จากลักษณะดังกล่าวอาจแสดงอรรถลักษณะของลักษณนามที่ใช้กับบริเวณริมสองข้างทางได้ดังนี้

สุโขทัย **ขอก** [+ลักษณนาม][+เขต แดน ริม ขอบ]

ปัจจุบัน **ข้าง/ฝั่ง** [+ลักษณนาม][+เบื้อง ส่วน ริม ฝาย]

ปลาก พบว่าในจารึกสุโขทัยมีการใช้คำนี้แสดงบริเวณริมทางสองข้างทางเช่นกัน ซึ่งใน Royal Institute Dictionary, 2554 BE. (2013) ได้ให้ความหมายคำว่า ปลาก ว่าเป็นคำโบราณหมายถึง ที่, ฝาย, ข้าง โดยคำลักษณนามคำนี้ไม่พบใช้อยู่ในปัจจุบัน ปัจจุบันนิยมใช้คำว่า ข้าง หรือ ฝั่ง แทน (Classifiers: The Royal Institute, 2008) การใช้คำลักษณนาม ปลาก ในจารึกสุโขทัยเช่น

- “ ปลูกรงปลูกทั้งสอง**ปลาก**หนทาง” (จารึกเขาสุนทรภู์ ด้านที่ 2)

จากลักษณะดังกล่าวอาจแสดงอรรถลักษณะของลักษณนามที่ใช้กับบริเวณริมสองข้างทางได้ดังนี้

สุโขทัย **ปลาก** [+ลักษณนาม][+ที่, ฝาย, ข้าง]

ปัจจุบัน **ข้าง/ฝั่ง** [+ลักษณนาม][+เบื้อง ส่วน ริม ฝาย]

ครอก พบว่าในจารึกสุโขทัยมีการนำคำลักษณนาม ครอก กับมนุษย์ ซึ่งปัจจุบันตาม Royal Institute Dictionary, 2554 BE. (2013) ได้ให้ความหมายของคำว่า ครอก ว่าหมายถึงลักษณนามของการตกลกของสัตว์คราวหนึ่งๆ เช่น ปืนี้แมวออกลูกสองครอก การใช้คำลักษณนามครอก ในจารึกสุโขทัยเช่น

- “แลจึงแต่งหากระยาทาน...คน**ครอก**หนึ่งให้ดูพระ ช้างตัวหนึ่ง ม้าตัวหนึ่ง วัวตัวหนึ่ง ควายตัวหนึ่ง” (จารึกวัดบางสนุก)

ใน Royal Institute Dictionary, 2554 BE. (2013) ยังได้ให้ความหมายคำว่า **ครอก** ว่าเป็นคำโบราณหมายถึงลูกของทาสที่เกิดในเรือนเบี้ย ซึ่งครอกจากตัวอย่างดังกล่าวเบื้องต้นอาจหมายถึงคนที่เป็นลูกของทาสที่เกิดในเรือนเบี้ยดังความหมายที่ปรากฏในพจนานุกรมที่ใช้ให้ดูแลสิ่งต่างๆ เบื้องต้น แต่จากหลักฐานที่ปรากฏในจารึกไม่พบคำว่ามีการใช้คำว่า **ครอก** กับสัตว์ในสมัยสุโขทัยอาจเป็นเพราะข้อมูลในการเก็บครั้งนี้เป็นการเก็บจากจารึกซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับศาสนา และประวัติศาสตร์เป็นสำคัญ ดังนั้นจึงอาจแสดงอรรถลักษณะของลักษณะนาม **ครอก** ได้ดังนี้

สุโขทัย [+ลักษณะนาม][+แสดงการรวมกลุ่มของการเกิด][+สัตว์][+มนุษย์]

ปัจจุบัน [+ลักษณะนาม][+แสดงการรวมกลุ่มของการเกิด][+สัตว์]

3. คำลักษณะนามบอกสัณฐาน

คือคำลักษณะนามที่บอกลักษณะ รูปร่าง ขนาด ของนามนั้นไว้อย่างชัดเจน เพื่อเป็นที่สังเกตได้โดยง่ายเวลานำไปใช้เกี่ยวกับความหมาย ตลอดจนบอกความแตกต่างกับคำลักษณะนามประเภทอื่นๆ ซึ่งมีลักษณะตามคำนามแต่ละชนิดนั้นๆ คำลักษณะนามประเภทนี้ในจารึกสุโขทัยพบที่ใช้แตกต่างกับปัจจุบันอยู่ทั้งสิ้น 2 คำ ดังนี้

ดวง คำลักษณะนามคำนี้พบว่ามีการใช้อยู่กับสองสิ่งด้วยกันคือดอกไม้เงินดอกไม้ทอง และสิ่งของเครื่องใช้ถวายแก่พระสงฆ์ที่มีสัณฐานกลม ซึ่งคำว่า **ดวง** ใน Royal Institute Dictionary, 2554 BE. (2013) ได้ให้ความหมายว่าเป็นคำเรียกสิ่งที่มีลักษณะเป็นรูปกลมๆ หรือเป็นวงๆ เช่น ดวงไฟหนึ่งดวง ดวงดาวหนึ่งดวง ดวงวิญญาณหนึ่งดวง ดวงตราไปรษณียากรหนึ่งดวง(ขยายความหมายมาจากดวงตราในอดีตที่มีสัณฐานกลม) ซึ่งเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับลักษณะนาม **ดวง** ที่ปรากฏในจารึกสุโขทัยจะเห็นได้ว่า **ดวง** ยังคงมีความหมายหลักหมายถึงสิ่งที่มีสัณฐานกลมเหมือนในปัจจุบัน แต่ในปัจจุบันไม่ใช่คำลักษณะนาม **ดวง** กับดอกไม้เงินดอกไม้ทองและสิ่งของต่างๆ ที่ถวายแก่พระสงฆ์แล้ว โดยดอกไม้ในปัจจุบันจะใช้คำลักษณะนามว่า ดอก ช่อ หรือพวง (Classifiers: The Royal Institute, 2008) และสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ที่ถวายแก่พระสงฆ์และมีสัณฐานกลมมักนิยมใช้ลักษณะนามว่า ลูก หรือ ใบ (Classifiers: The Royal Institute, 2008) ตัวอย่างการใช้คำลักษณะนามดวงในจารึกสุโขทัย เช่น

- “..แลข้าวตอกดอกไม้เงินห้า**ดวง**ดอกไม้ทองห้า**ดวง**” (จารึกบ้านางเมาะ ด้านที่ 2)

- “ บาดรทองเหลือง**ดวง**หนึ่ง คำตำลึงหนึ่ง” (จารึกวัดเขมา ด้านที่ 1)

- “ ลางพานเทศ**ดวง**หนึ่ง หน้าศอกสั้นัว คำสองตำลึง ถ้วยโคมลาย**ดวง**หนึ่ง ถ้วยบริพันเล็ก**สิบดวง**” (จารึกวัดเขมา ด้านที่ 1)

จากตัวอย่างดังกล่าวเบื้องต้นเราอาจเห็นร่องรอยของการใช้คำว่า **ดวง** กับดอกไม้ในคำประสมของไทย เช่น ดอกดวง ซึ่งสนับสนุนให้เห็นว่าในอดีตคนไทยมีมโนทัศน์ในการมองดอกไม้ว่ามีสัณฐานกลม จากเบื้องต้นจึงอาจแสดงอรรถลักษณะของลักษณะนาม **ดวง** ได้ดังนี้

สุโขทัย [+ลักษณะนาม][+สิ่งที่มีสัณฐานกลม][+ดอกไม้][+สิ่งของเครื่องใช้ที่ถวายแก่พระสงฆ์]

ปัจจุบัน [+ลักษณะนาม][+สิ่งที่มีสัณฐานกลม]

ลูก พบว่าในจารึกสุโขทัยมีการนำคำลักษณะนาม ลูก มาใช้กับ พระศรีรัตนมหาธาตุ ซึ่ง ลูก นี้ Royal Institute Dictionary, 2554 BE. (2013) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึงลักษณะนามใช้กับผลไม้ หรือสิ่งที่มีรูปกลมๆ หรือยาวๆ หรือคล้ายคลึง เช่น มะม่วง 5 ลูก แบ่งข้าวหมาก 3 ลูก ซึ่งหากดูสัณฐานของพระศรีรัตนมหาธาตุนั้นก็จะมีลักษณะเป็นสิ่งที่มีรูปกลมๆ หรือคล้ายคลึง จึงอาจอธิบายได้ว่าในสมัยสุโขทัยดูจากสัณฐานของพระศรีรัตนมหาธาตุจึงใช้คำลักษณะนามว่า ลูก แต่ในปัจจุบันพบว่าพระศรีรัตนมหาธาตุจะใช้คำลักษณะนามว่า องค์ (Classifiers: The Royal Institute, 2008) การใช้คำลักษณะนามลูก กับพระศรีรัตนมหาธาตุในจารึกสุโขทัย เช่น

- “ยังเอาพระศรีรัตนมหาธาตุสองลูกแต่สี่หลมาประดิษฐานที่นั่นโสด” (จารึกวัดศรีชุม ด้านที่ 2)
จากเบื้องต้นจึงอาจแสดงอรรถลักษณะของลักษณะนาม ลูก ได้ดังนี้

สุโขทัย [+ลักษณะนาม][+ใช้แก่ลูกไม้หรือสิ่งที่มีรูปกลมๆ หรือยาวๆ][+พระศรีรัตนมหาธาตุ]

ปัจจุบัน [+ลักษณะนาม][+ใช้แก่ลูกไม้หรือสิ่งที่มีรูปกลมๆ หรือยาวๆ]

4. คำลักษณะนามบอกจำนวนและมาตราวัด

คือคำลักษณะนามที่บอกลักษณะจำนวน มาตรา และปริมาณของคำนามนั้นๆ โดยในจารึกสุโขทัยนั้นสามารถแบ่งคำลักษณะนามในกลุ่มนี้ได้ออกเป็น 4 ลักษณะด้วยกันคือคำลักษณะนามบอกช่วงเวลา คำลักษณะนามบอกมาตราเงิน คำลักษณะนามบอกมาตราการชั่งหรือตวง และคำลักษณะนามบอกมาตราวัด

4.1 คำลักษณะนามบอกช่วงเวลา เป็นคำลักษณะนามที่มีหน้าที่บอกจำนวนช่วงเวลาของคำนามนั้นๆ ซึ่งในจารึกสุโขทัยพบว่ามีการใช้ต่างกับในปัจจุบันทั้งสิ้น 2 คำดังนี้

คาบ ในสมัยสุโขทัยมักนิยมใช้คำลักษณะนามคำนี้ในการบอกการนับเป็นจำนวนครั้งเกี่ยวข้องกับเวลา ซึ่ง Royal Institute Dictionary, 2554 BE. (2013) ได้ให้ความหมายว่า ครั้ง หน ระยะเวลา เวียนรอบ หรือช่วงเวลา ซึ่งการใช้ลักษณะนามที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลา หรือช่วงเวลานี้ในปัจจุบันนิยมใช้คำว่า ครั้ง หรือ หน มากกว่าเช่น ทำบุญสองหน ทานข้าวสามครั้ง ส่วนคำว่า คาบ ในปัจจุบันพบว่ามีใช้ในการเรียกช่วงเวลาในการเรียน และยังพบการใช้อยู่ในภาษาถิ่นในปัจจุบัน ตัวอย่างการใช้ลักษณะนาม คาบ ในจารึกสุโขทัย เช่น

- “จึงไอยทานบิณฑบาตร ไอยทานบมิขาดสักวัน ไอย..สับห้าคาบ และ...มักฉันทุกวันดังอัน” (จารึกวัดศรีชุม ด้านที่ 1)

- “จึงให้ไปบ่าวงสรวงอาราธนาอัญเชิญพระมหาเถรเป็นเจ้าด้วยเคารพหนักหนาคาบหนึ่งโสด” (จารึกวัดพระยืน ด้านที่ 1)

จากลักษณะดังกล่าวเบื้องต้นจึงอาจสรุปอรรถลักษณะของลักษณะนาม คาบ ได้ดังนี้

สุโขทัย [+ลักษณะนาม][+ครั้ง หน ระยะเวลาเวียนรอบ ช่วงเวลา]

ปัจจุบัน [+ลักษณะนาม][+ครั้ง หน ระยะเวลาเวียนรอบ ช่วงเวลา][+ช่วงเวลาในการเรียน][ภาษาถิ่น]

เข้า ในจารึกสุโขทัยพบว่ามีการใช้คำว่า **เข้า** เป็นลักษณะนามซึ่งมีความหมายตาม Royal Institute Dictionary, 2554 BE. (2013) ว่าหมายถึงชวบ ปี ซึ่งคำลักษณะนามนี้ไม่ปรากฏว่ามีการใช้ในปัจจุบัน โดยในปัจจุบันนิยมใช้คำว่า ปี แสดงช่วงเวลาในการที่โลกโคจรรอบดวงอาทิตย์ครบหนึ่งรอบ (Classifiers: The Royal Institute, 2008)

จากการศึกษาจารึกสมัยสุโขทัยยังปรากฏว่ามีการใช้คำลักษณะนาม ปี ควบคู่กันกับการใช้คำลักษณะนามเข้าด้วยเช่นกัน แสดงให้เห็นถึงมโนทัศน์ในการเลือกใช้คำของคนในช่วงสมัยสุโขทัยที่ไม่ได้มีการกำหนดการใช้คำลักษณะนามประกอบนามวลีอย่างเคร่งครัดมากนัก ตัวอย่างการใช้ลักษณะนาม **เข้า** ในจารึกสุโขทัย เช่น

- “ก่อพระเจดีย์เหนือหอ**เข้า**จึงแล้ว” (จารึกพ่อขุนรามคำแหง ด้านที่ 4)
- “พอได้สอง**เข้า** ท่านเป็นเจ้าให้ฉลองในสองปีนั้นสามคาบ” (จารึกวัดพระยืน ด้านที่ 2)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าจารึกสมัยสุโขทัยมีการใช้คำลักษณะนาม ปี ควบคู่กันกับการใช้คำลักษณะนาม **เข้า** ด้วยเช่นกัน

ดังนั้นจึงอาจสรุปอรรถลักษณะของคำลักษณะนามที่แสดงช่วงเวลาในการที่โลกโคจรรอบดวงอาทิตย์ครบหนึ่งรอบในสองช่วงสมัยได้ดังนี้

สุโขทัย **เข้า/ปี** [+ลักษณะนาม][+ชวบ ปี][+เวลาชั่วโลกโคจรรอบดวงอาทิตย์ครั้ง]

ปัจจุบัน **ปี** [+ลักษณะนาม][+เวลาชั่วโลกโคจรรอบดวงอาทิตย์ครั้ง]

4.2 คำลักษณะนามบอกมาตราเงิน เป็นคำลักษณะนามที่มีหน้าที่บอกปริมาณมูลค่าของค่านามนั้นๆ ซึ่งในจารึกสุโขทัยพบว่ามีการใช้คำลักษณะนามบอกมาตราเงินซึ่งมีความแตกต่างกับในปัจจุบันทั้งสิ้น 2 คำคือ **เบี้ย** และ **ตำลึง** ดังนี้

เบี้ย เป็นมาตราเงินในสมัยสุโขทัย ตาม Royal Institute Dictionary, 2554 BE. (2013) ได้อธิบายไว้ว่า เบี้ย คือเปลือกหอยเบี้ยชนิดที่คนโบราณใช้เป็นวัตถุกลางสำหรับซื้อขายสิ่งของมีอัตรา 100 เบี้ย เท่ากับ 1 อัฐ (มีค่าเท่ากับสตางค์ครึ่ง) ซึ่งมาตราวัดเงินโดยใช้ลักษณะนามนี้ไม่ปรากฏใช้ในปัจจุบัน เนื่องจากในปัจจุบันไม่นำเบี้ยมาใช้ในการแลกเปลี่ยนแล้วคำลักษณะนามคำนี้จึงหายไป แต่ยังพบว่าการนำมาใช้เป็นคำประสมในปัจจุบัน เช่น เบี้ยประชุม เบี้ยประกัน เป็นต้น การใช้คำลักษณะนามเบี้ยในจารึกสุโขทัย เช่น

- “เผื่อทั้งสองซื้อทองहार้อย**เบี้ย**ใส่หน้าพระเจ้า” (จารึกวัดหินตั้ง)

ตำลึง เป็นลักษณะนามแสดงมาตราเงินทำหน้าที่บอกมูลค่าของค่านามในสมัยสุโขทัยซึ่งไม่ปรากฏมีในปัจจุบัน Royal Institute Dictionary, 2554 BE. (2013) ได้อธิบายไว้ว่า ตำลึง เป็นมาตรา

เงินที่มีอัตรา 4 บาท เท่ากับ 1 ตำลึง ซึ่งการกำหนดอัตราค่าเงินดังกล่าวถูกยกเลิกการใช้แล้วในปัจจุบัน การใช้คำลักษณนาม ตำลึง เพื่อบอกมาตราเงินในจารึกสุโขทัย เช่น

- “ฮ่องดวงหนึ่งคำ หน้าศอกหนึ่ง ค่าสองตำลึง” (จารึกวัดเขมา ด้านที่ 1)

จากลักษณะของคำลักษณนามที่ใช้ประกอบคำนามเพื่อบอกมาตราเงินทั้งสองจะเห็นได้ว่าคำลักษณนามที่มีความแตกต่างจากในปัจจุบัน ล้วนเกิดจากความแตกต่างในการดำเนินชีวิตของคนในแต่ละช่วงสมัยนั่นเอง

4.3 คำลักษณนามบอกมาตราการชั่งหรือตวง เป็นคำลักษณนามที่มีหน้าที่บอกปริมาณของคำนามนั้นๆ โดยการใช้ภาษาชนะในการรองรับเป็นตัววัด ซึ่งในจารึกสุโขทัยพบว่ามีการใช้ต่างกับในปัจจุบันทั้งสิ้น 3 คำดังนี้

ตำลึง ลักษณะนาคำนี้นอกจากจะทำหน้าที่เป็นลักษณนามบอกมาตราเงินในจารึกสมัยสุโขทัยแล้วยังทำหน้าที่ในการบอกมาตราการชั่งของนามวลีในสมัยนั้นอีกด้วย Royal Institute Dictionary, 2554 BE. (2013) ได้อธิบายไว้ว่า ตำลึง เป็นชื่อมาตราชั่งสำหรับกำหนดน้ำหนักเท่ากับเงินหนัก 4 บาท หรือ 60 กรัม ซึ่งเงินในสมัยสุโขทัยคือเงินที่เรียกว่า พดด้วง คือการนำโลหะเงินมาหลอมเป็นเงินพดด้วงผลิตด้วยมือ มีเตาหลอม และตอกตราประทับ (Theebutra, 1992) จึงทำให้เงินหนึ่งตำลึงสามารถนำมาเป็นมาตราในการชั่งวัดได้ ดังอย่างการใช้คำลักษณนาม ตำลึง ในการบอกการชั่ง เช่น

- “แต่ฝูงเขียนผู้พิเศษไซ้ให้ทองถ้วนตำลึง เงินทั้งก้อน วัวทั้งคู่” (จารึกวัดช้างล้อม ด้านที่ 3)

ชั่ง เป็นลักษณนามแสดงมาตราชั่งในสมัยสุโขทัยซึ่งไม่ปรากฏมีในปัจจุบัน Royal Institute Dictionary, 2554 BE. (2013) ได้อธิบายไว้ว่า ชั่ง เป็นมาตราชั่ง ที่มีอัตรา 20 ตำลึง เท่ากับ 1 ชั่ง หรือน้ำหนักเท่ากับ 1,200 กรัม การใช้คำลักษณนาม ชั่ง ในจารึกสุโขทัย เช่น

- “กังสะตาลลูกหนึ่ง หนักสองชั่ง ค่าหกสลึง”(จารึกวัดเขมา ด้านที่ 1)

สัด เป็นลักษณนามที่แสดงมาตราตวงในสมัยสุโขทัยซึ่งไม่ปรากฏมีในปัจจุบัน Royal Institute Dictionary, 2554 BE. (2013) ได้อธิบายไว้ว่า สัด เป็นชื่อมาตราตวงโบราณ 25 ทะนาน เป็น 1 สัด มีอัตราเท่ากับ 1 ถัง หรือ 20 ลิตร ในปัจจุบัน การใช้คำลักษณนาม สัด ในจารึกสุโขทัย เช่น

- “อยู่มาพระมหาเถรธำรงนาไว้กับมหาเจดีย์ 40 บ้าน...เจ้าสามาเณรห้าสัด เจ้าภิกษุสิบสัด” (จารึกวัดสรศักดิ์ ด้านที่ 1)

จากตัวอย่างข้างต้นเราอาจเห็นร่องรอยของการใช้คำว่า สัด ในการแสดงปริมาณของไทยดังปรากฏในคำซ้อนได้แก่ สัดส่วน นั่นเอง

4.4 คำลักษณนามบอกมาตราวัด เป็นคำลักษณนามที่มีหน้าที่บอกขนาด ปริมาณของคำนามนั้นๆ โดยใช้เครื่องมือเป็นตัววัด ซึ่งในจารึกสุโขทัยพบว่ามีการใช้ต่างกับในปัจจุบันทั้งสิ้น 2 คำดังนี้

ชั้นฉาย/ฝ่าตีน เป็นลักษณนามแสดงมาตราวัดในสมัยสุโขทัยซึ่งไม่ปรากฏมีในปัจจุบัน Royal Institute Dictionary, 2554 BE. (2013) ได้อธิบายไว้ว่า ชั้นฉาย เป็นชื่อหน่วยในมาตราวัดเวลา

ในสมัยโบราณ วัดโดยอาศัยการวัดเงาของตัวคนที่เกิดจากแสงแดดด้วยระยะความยาวของฝ่าเท้าของบุคคลนั้น ตอนเช้าหรือเย็นเงาจะทอดยาว และตอนเที่ยงเงาจะสั้นที่สุดหรืออาจไม่มีเลย เงาจะเปลี่ยนสั้นยาวได้จากเดือนหนึ่งไปสู่อีกเดือนหนึ่ง, เงายาว 1 ฝ่าเท้า เรียกว่า 1 ชันฉาย สามารถเทียบเวลาได้ ถ้าเป็นตอนเช้าเท่ากับ 11.45 นาฬิกา ถ้าเป็นตอนบ่ายเท่ากับ 12.15 นาฬิกา การใช้คำลักษณนาม ชันฉาย ในจารึกสุโขทัย เช่น

- “แสงจรัสโอภาแลประหลาดควรแลว่ามีฉัพพรรณรังสีเหลืออง แดง ดำ เขียว ขาว ภาวจรัสส่องในโลกธาตุทุกแห่ง ปาฏิหาริย์แต่แดดอุณถึงสอง**ชันฉาย**” (จารึกวัดศรีชุม ด้านที่ 2)

นอกจากนี้ยังพบคำว่า **ฝ่าตีน** ซึ่งน่าจะมีความหมายในการสังเกตเวลาเช่นเดียวกับคำว่า ชันฉาย คือการเอาเท้าวัดเงาของตัวคนที่ยืนกลางแดดเช่นกัน การใช้คำลักษณนาม ฝ่าตีน ไม่ปรากฏความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานแต่ก็อาจอนุมานได้จากรูปประโยคว่าคือลักษณนามบอกมาตรวัดเช่นเดียวกับชันฉาย ซึ่งสามารถแสดงตัวอย่างได้ ดังนี้

- “ดูฉายาเมื่อตะวันขึ้นลิบ**ฝ่าตีน**ได้จิตรฤกษ์” (จารึกวัดพระยืน ด้านที่ 2)

5. ลักษณนามบอกอาการ

คือคำลักษณนามที่บอกลักษณะอาการของการกระทำของคำนามนั้นๆ รวมการกระทำทั้งทางกาย อาทิ ปกิริยาโดยตรง ทางอ้อม เพื่อให้ทราบว่าการกระทำนั้นเมื่อนำไปใช้ขยายคำนามแล้วจะทำให้มีความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น สะดวกแก่การทำความเข้าใจ ซึ่งในจารึกสุโขทัยพบคำลักษณนามประเภทนี้ที่มีการใช้ต่างอยู่บ้างกับในปัจจุบันเพียง 1 คำ คือ

อ้อม เป็นคำลักษณนามที่แสดงอาการของการใช้แขนทั้งสองข้างโอบ รอบ ตีวงโค้ง ตามลักษณะของคำนามนั้นๆ ซึ่งคำลักษณนาม อ้อม นี้ปัจจุบันนิยมใช้คำว่า คนโอบ แทนเนื่องจากใน Royal Institute Dictionary, 2554 BE. (2013) ได้อธิบายความหมายของคำว่า คนโอบ ว่าหมายถึงขนาดของวงกลมเช่นเสา ต้นไม้ ที่วัดโดยรอบโดยวิธีใช้แขนทั้ง 2 ข้างโอบ เช่น เสาขนาด 2 คนโอบ ต้นไม้ขนาด 4 คนโอบ ซึ่งจะเห็นได้ว่า คนโอบ มีลักษณะเหมือนคำลักษณนาม อ้อม และใน Royal Institute Dictionary, 2554 BE. (2013) ยังได้อธิบายความหมายของคำว่า อ้อม ว่าหมายถึง คนโอบ อีกด้วย การใช้คำลักษณนาม อ้อม ในจารึกสุโขทัยเช่น

- “ไม้เหนือพระธาตุหลวงไซ้สอง**อ้อม**สาม**อ้อม**” (จารึกวัดศรีชุม ด้านที่ 2)

จากเบื้องต้นอาจแสดงอรรถลักษณะของคำลักษณนามบอกอาการของการใช้แขนทั้งสองข้าง โอบ รอบ ตีวงโค้ง ตามลักษณะของคำนาม ในสองช่วงสมัยได้ดังนี้

สุโขทัย **อ้อม** [+ลักษณนาม][+ใช้ในการเรียกการใช้นิ้ววัดขนาด]

ปัจจุบัน **คนโอบ** [+ลักษณนาม][+ใช้ในการเรียกการใช้นิ้ววัดขนาด]

6. คำลักษณนามซ้ำชื่อ

คือคำลักษณนามที่นำคำนามมาเป็นคำลักษณนามอีกทีหนึ่ง คำลักษณนามประเภทนี้ทำหน้าที่ขยายตัวเอง เป็นการเน้นคำเดิมนั้นให้มีความหมายชัดเจนยิ่งขึ้นเช่น ประเทศสองประเทศ จากการศึกษาพบคำลักษณนามซ้ำชื่อในจารึกสุโขทัยทั้งรูปแบบการซ้ำทั้งหมด และการซ้ำเพียงบางส่วน คำลักษณนามซ้ำชื่อที่พบในจารึกสุโขทัยที่แตกต่างกับในปัจจุบันพบว่ามีอยู่เพียง 1 คำและเป็นคำลักษณนามซ้ำชื่อแบบบางส่วนคือคำว่า การ

การ พบว่ามีการใช้คำลักษณนามนี้ซ้ำชื่อคำนามที่มันขยาย เพื่อบ่งถึงสิ่งหรือเรื่องที่ซ้ำ โดยซ้ำเพียงบางส่วนเท่านั้น ซึ่งคำลักษณนาม การ นี้ ปัจจุบันนิยมใช้คำลักษณนาม งาน มาแทนที่และไม่ปรากฏการใช้คำว่า การ เป็นคำลักษณนาม (Classifiers: The Royal Institute, 2008) ซึ่ง งาน มีความหมายหมายถึง สิ่งหรือกิจกรรมที่ทำ ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานยังได้กล่าวว่า งาน มักใช้เข้าคู่กับคำ การ เช่น การงาน (Royal Institute Dictionary, 2554 BE. 2013) คำลักษณนาม การ ที่พบในจารึกสุโขทัย ได้แก่

–“ตนกูกระทำลบุญสมการวันเดียวยี่สิบแปดการ”(จารึกวัดศรีชุม ด้านที่ 2)

จากเบื้องต้นอาจแสดงอรรถลักษณะของคำลักษณนาม การ ในสองช่วงสมัยได้ดังนี้

สุโขทัย [+ลักษณนาม][+งาน สิ่งหรือเรื่องที่ซ้ำ]

ปัจจุบัน [+ลักษณนาม][+สิ่งหรือกิจกรรมที่ทำ]

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาคำลักษณนามที่ปรากฏในจารึกสุโขทัยพบการใช้คำลักษณนามทั้งสิ้น 78 คำ และพบการใช้คำลักษณนามที่มีความแตกต่างกับในปัจจุบันทั้งสิ้น 22 คำ ซึ่งอาจสรุปได้ดังนี้

1. คำลักษณนามบอกชนิด จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่าคำลักษณนามบอกชนิดที่ใช้ในช่วงสมัยสุโขทัยมีความแตกต่างกับในปัจจุบัน ในช่วงสมัยสุโขทัยคำลักษณนามบอกชนิดทั่วไปจะแสดงลักษณะของคำลักษณนามที่ปรากฏใช้กับคำนามได้อย่างหลากหลายโดยไม่แสดงการแบ่งหมวดหมู่หรือจัดประเภทของคำนามอย่างชัดเจน ซึ่งเมื่อปรากฏใช้ในช่วงสมัยปัจจุบันยังคงปรากฏใช้ร่วมกับคำนามอยู่เป็นจำนวนมากแต่จะมีข้อจำกัดในการใช้เพิ่มมากขึ้น และมโนทัศน์ในการใช้คำเหล่านั้นเปลี่ยนแปลงไปโดยพบทั้งสิ้น 3 คำได้แก่คำว่า อัน ตน และตัว ส่วนคำลักษณนามบอกชนิดที่ใช้เฉพาะจะไม่ปรากฏการใช้ในช่วงสมัยปัจจุบันโดยพบทั้งสิ้น 2 คำได้แก่คำว่า ฉัน และ คลวง

2. คำลักษณนามบอกหมวดหมู่ มีลักษณะเช่นเดียวกับคำลักษณนามบอกชนิดกล่าวคือมีข้อจำกัดในการใช้มากขึ้น และมโนทัศน์ในการใช้คำเปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน พบทั้งสิ้น 2 คำได้แก่คำว่า ผูก และ ครอก ทั้งสองคำปัจจุบันไม่นิยมใช้กับมนุษย์ พืช หรือสิ่งของและมักใช้กับสัตว์หรือมนุษย์ เมื่อนำมาใช้กับมนุษย์จะสื่อความในการแสดงความไม่สุภาพ แต่ยังคงปรากฏร่องรอยการใช้กับมนุษย์ในคำประสมใน

ปัจจุบันเช่น ผูกชน นอกจากนี้ยังพบว่าคำลักษณนามบอกหมวดหมู่บางคำไม่ปรากฏใช้ในปัจจุบันพบทั้งสิ้น 2 คำได้แก่คำว่า ขอก และปลาก

3. คำลักษณนามบอกสัณฐาน ในการศึกษาครั้งนี้พบคำลักษณนามบอกสัณฐานที่ปรากฏการใช้ต่างจากในปัจจุบันจำนวน 2 คำ คือว่า ดวง และ ลูก ซึ่งทั้งสองคำแสดงอรรถลักษณะหมายถึงสิ่งที่มีสัณฐานกลม โดยในช่วงสมัยสุโขทัยสามารถปรากฏกับคำนามได้อย่างหลากหลายมากกว่า นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้คำลักษณนาม ลูก แทนคำลักษณนามว่า ดวง ในสิ่งที่มีสัณฐานกลมในปัจจุบัน (Royal Institute Dictionary, 2554 BE. 2013)

4. คำลักษณนามบอกจำนวนและมาตราวัด แบ่งเป็น 1) คำลักษณนามบอกช่วงเวลาพบ 2 คำคือ คาบ และเช้า 2) คำลักษณนามบอกมาตราเงินพบ 2 คำคือ เปี้ย และตำลึง 3) คำลักษณนามบอกมาตราการชั่งหรือตวงพบ 3 คำคือ ตำลึง ชั่ง และสัด และ 4) คำลักษณนามบอกมาตราวัดพบ 2 คำคือ ชันฉาย และฝ่าตีน การศึกษาครั้งนี้พบว่าคำลักษณนามกลุ่มนี้เป็นคำลักษณนามที่มีความแตกต่างในการใช้กับช่วงสมัยปัจจุบันมากที่สุด โดยพบว่าทุกคำไม่ปรากฏการใช้ในปัจจุบัน เนื่องจากสภาพสังคมวัฒนธรรม และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้คำลักษณนามในกลุ่มนี้เปลี่ยนแปลงไปด้วย

5. คำลักษณนามบอกอาการ ในการศึกษาครั้งนี้พบคำลักษณนามที่มีความแตกต่างกับในปัจจุบัน 1 คำคือ อ้อม โดยพบว่ามีการใช้คำลักษณนามนี้ในการแสดงอาการในการวัดขนาดของของกลมเช่น เสา ต้นไม้ โดยการใช้แขนโอบรอบ ซึ่งในปัจจุบันเปลี่ยนมาใช้คำว่า คนโอบ แทน (Royal Institute Dictionary, 2554 BE. 2013)

6. คำลักษณนามซ้ำชื่อ ในการศึกษาครั้งนี้พบคำลักษณนามที่แตกต่างกับในปัจจุบันเพียง 1 คำ คือ การ คำลักษณนาม การ นี้ ปัจจุบันนิยมใช้คำลักษณนาม งาน มาแทนที่ และไม่ปรากฏการใช้คำว่า การ ในหน้าที่ของคำลักษณนามในปัจจุบัน (Classifiers: The Royal Institute, 2008)

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาความแตกต่างของคำลักษณนามที่ปรากฏในช่วงสมัยสุโขทัยกับที่ใช้ในปัจจุบัน ความแตกต่างที่เกิดขึ้นสามารถสะท้อนให้เห็นถึงการรับรู้ การเข้าใจโลก ตลอดจนประสบการณ์ในด้านต่างๆ ของคนในทั้งสองช่วงสมัย โดยอาจสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. คำลักษณนามในสมัยสุโขทัยถูกทำให้มีความหมายแคบเข้าในการใช้เป็นคำลักษณนามในปัจจุบัน ซึ่งการใช้คำลักษณนามในสมัยสุโขทัยมักใช้โดยไม่จำกัด หรือไม่แยกประเภทของคำนามที่ต้องการขยาย จึงทำให้คำลักษณนามในสมัยสุโขทัยสามารถปรากฏกับคำนามได้มากกว่าในสมัยปัจจุบัน การใช้คำลักษณนามในสมัยสุโขทัยนั้นมักสื่อให้เห็นถึงการไม่คำนึงถึงการแบ่งชั้นทางสังคม การแบ่งหมวดหมู่หรือจัดประเภทของคำนาม เช่น การใช้คำลักษณนาม อัน ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากในจารึกสุโขทัย Wongpukdie (1984) กล่าวว่า คำลักษณนาม อัน ใช้ในสมัยสุโขทัยมากกว่าสมัยปัจจุบันโดยพบว่าคำลักษณนามเหล่านี้ได้มีวงความหมายที่กว้างกว่าในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ Meesri &

Wongwattana (2020) ที่ได้กล่าวว่าคำว่า อัน ในหน้าที่ลักษณะนามในสมัยสุโขทัยนั้นปรากฏกับนามวลีได้อย่างหลากหลาย โดยครอบคลุมสรรพสิ่งทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมซึ่งไม่สามารถระบุความหมายให้ชัดเจนลงไปได้ คำลักษณะนามในสมัยสุโขทัยมีการใช้กับคำนามอย่างหลากหลายกว้างขวางมากกว่าในปัจจุบัน ในประเด็นนี้ Khanitthan (1976) ได้เสนอความคิดเห็นว่า คำว่า อัน ใช้ได้กับคำนามมากจนไม่อาจจำกัดลักษณะนามได้ ที่จริงแล้วน่าจะเรียกว่าคำช่วยนับมากกว่าคำลักษณะนามเพราะไม่ได้บ่งลักษณะอะไรของคำนามเลย แต่เมื่อเกิดความต้องการคำช่วยนับหรือคำลักษณะนามขึ้นในภาษาไทย คำลักษณะนาม อัน ก็ถูกนำมาใช้เพื่อสนองความต้องการนั้น เพราะ อัน มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคำนามมาตลอด จากงานวิจัยทั้งหมดเบื้องต้นอาจสรุปได้ว่าการรับรู้ และเข้าใจในสิ่งต่างๆของคนในสมัยสุโขทัยไม่ได้ให้ความสำคัญกับลักษณะของคำนามที่ต้องการขยาย เพียงแต่ใช้คำนามเหล่านั้นเนื่องจากระบบภาษาไทย เมื่อมีการใช้คำบอกจำนวนก็มักจำเป็นจะต้องมีคำช่วยนับปรากฏร่วมด้วยทุกครั้ง ทำให้คำลักษณะนามหลายคำสามารถปรากฏร่วมกับคำนามได้มากกว่าในปัจจุบัน นอกจากคำลักษณะนาม อัน แล้ว คำลักษณะนามที่มีความแตกต่างกับปัจจุบันคำอื่นๆ เช่น ครอก ตัว ตน ฟุ้งๆ ก็น่าจะมีลักษณะดังที่ได้กล่าวไว้ในเบื้องต้น ซึ่งคำลักษณะนามกลุ่มดังกล่าวเมื่อถูกนำมาใช้ในปัจจุบันได้ถูกทำให้มีความหมายแคบเข้าโดยมีการจำกัดการใช้เฉพาะกับคำนามบางประเภทหรือบางคำเท่านั้นตามที่มีหลักฐานปรากฏในการอธิบายความหมายของคำใน Royal Institute Dictionary, 2554 BE. (2013) และ Classifiers: The Royal Institute (2008) และยังพบว่าคำลักษณะนามที่มีความหมายแคบเข้าเหล่านี้บางคำบ่งร่ายของการเป็นคำลักษณะนามปรากฏอยู่ในคำประสมในปัจจุบัน เช่น ฟุ้งคน ดวงดอก เป็นต้น

2. คำลักษณะนามที่ปรากฏในจารึกสุโขทัยบางคำไม่ปรากฏใช้ในปัจจุบัน บางคำเกิดการใช้คำลักษณะนามอื่นแทนที่ ซึ่งคำลักษณะนามเหล่านั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเฉพาะในช่วงยุคสมัย สะท้อนให้เห็นถึงระบบคิดของคนในช่วงสมัยนั้นที่มีต่อสิ่งที่ได้สัมผัส นอกจากนี้การติดต่อสื่อสารกับต่างประเทศ การรับวัฒนธรรมจากต่างชาติ ล้วนมีผลทำให้คำลักษณะนามมีการเปลี่ยนแปลง Deepadung (1997) ได้กล่าวว่าในปัจจุบันการใช้คำลักษณะนามได้ขยายวงกว้างออกไป ทั้งนี้เนื่องจากการติดต่อและรับวัฒนธรรมตลอดจนเทคโนโลยีใหม่ๆ จากต่างประเทศเข้ามา ทำให้เกิดการแปรของการใช้คำลักษณะนามในสมัยปัจจุบันอยู่ 2 ลักษณะคือการแปรโดยใช้คำอื่น หรือการสูญหายไปของคำลักษณะนามตามระยะเวลา สอดคล้องกับ Palakornkul (1976) ที่ได้กล่าวว่าคำลักษณะนามในอดีตบางคำหายไปในปัจจุบันเพราะมีคนใช้น้อยและมีการใช้คำลักษณะนามคำใหม่เข้ามาแทนที่จึงเกิดการแปรในการใช้คำลักษณะนามตามมโนทัศน์หรือสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ปรากฏการณ์ดังกล่าวพบในการศึกษาครั้งนี้เช่นกันเช่น คำว่า ขึ้นฉ่าย หรือฝาดิน เป็นมาตราวัดระยะเวลาที่วัดโดยอาศัยการวัดเงาของตัวคนด้วยระยะความยาวของฝ่าเท้าซึ่งในช่วงสมัยสุโขทัยเครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ในการบอกเวลาที่ชัดเจนยังไม่มีแต่เมื่อเวลาผ่านไปมีเครื่องมือในการบอกเวลาที่แน่นอนกว่ามโนทัศน์ในเรื่องเวลาจึงเปลี่ยนไป ทำให้คำลักษณะนามดังกล่าวหายไปและเกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้คำในปัจจุบัน หรือคำลักษณะนามบอกมาตราการชั่งหรือตวงต่างๆ คำลักษณ

นามบอกมาตราเงิน ซึ่งมีลักษณะวิธีการแตกต่างกับปัจจุบัน ทำให้คำลักษณนามเหล่านั้นไม่ปรากฏใช้ใน ปัจจุบันเช่น คำลักษณนาม ตำลึง ที่เคยใช้เป็นคำลักษณนามในการชั่งหรือตวง และบอกมาตราเงิน เมื่อ มีเทคโนโลยีและวัฒนธรรมจากต่างประเทศเข้ามาทำให้มาตราการชั่งตวงและมาตราเงิน เปลี่ยนไป คำ ลักษณนามดังกล่าวจึงสูญหายและมีการเปลี่ยนแปลงโดยการใช้คำลักษณนามอื่นมาแทนที่ตามสิ่งที่เกิด ในช่วงสมัยนั้นๆ เป็นต้น

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าการใช้คำลักษณนามในภาษาไทยนั้นสามารถสะท้อนให้เห็นถึงมุมมอง ระบบคิดของคนไทยได้เป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากคำลักษณนามที่มีการใช้แตกต่างกันในสองยุคสมัย การเลือกใช้คำลักษณนาม มุมมองในการมองค่านามนั้นๆ ในแต่ละช่วงสมัยล้วนแสดงให้เห็นโน้ตทัศน์ ของคนไทยที่มีต่อสิ่งต่างๆ ร่วมกัน โดยเป็นไปตามแต่สิ่งแวดล้อมที่พบเจอในช่วงสมัยนั้น คำลักษณนาม ในช่วงสมัยสุโขทัยมักสื่อให้เห็นถึงการไม่คำนึงถึงการแบ่งชนชั้น การไม่แบ่งหมวดหมู่ หรือจัดประเภท ของค่านาม ซึ่งต่างจากการใช้คำลักษณนามในช่วงสมัยปัจจุบันที่ค่านามมักต้องปรากฏร่วมกับคำลักษณนาม อย่างจำเพาะมากกว่า และถึงแม้จะมีคำลักษณนามบางคำที่สามารถใช้ได้อย่างหลากหลายก็ยังมี ข้อจำกัดในการเกิดร่วมกับค่านามมากกว่าในสมัยสุโขทัย ซึ่งให้เห็นว่าปัจจุบันคนไทยเริ่มให้ความสำคัญใน การแบ่งหมวดหมู่และจัดประเภทของค่านามมากขึ้น นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมต่างๆ ก็ ส่งผลให้การใช้คำลักษณนามมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น Jaturongkachoke (1995) กล่าวว่าการใช้คำ ลักษณนามเป็นการใช้คำเพื่อจำแนกค่านามออกจากกันตามระบบปริธานที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความรู้ทาง วัฒนธรรมของมนุษย์ กล่าวคือระบบคำลักษณนามในภาษาไทยจะประกอบด้วยกลุ่มค่านามที่มาจาก กระบวนการทางโน้ตทัศน์ของผู้ใช้ภาษา แต่การจำแนกค่านามด้วยคำลักษณนามนั้นก็ได้เป็นการแยก ประเภทของค่านามออกจากกันอย่างเด็ดขาด เนื่องจากค่านามบางคำสามารถใช้กับคำลักษณนามได้ มากกว่าหนึ่งคำ นอกจากนี้ค่านามบางคำยังสามารถใช้คำลักษณนามร่วมกันได้โดยจะพบว่าค่านาม ดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันโดยอาจเชื่อมโยงกันในทางกายภาพหรือมีส่วนประกอบเช่นเดียวกัน ซึ่งการ จำแนกค่านามนั้นมิได้เป็นสิ่งที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล หากแต่ผู้ใช้ภาษาทุกคนจะมีโน้ตทัศน์ร่วมกัน ในเรื่องของการเรียกสิ่งหนึ่งโดยใช้อีกสิ่งหนึ่ง โครงสร้างทางจินตภาพและระบบคิดซึ่งล้วนฝังอยู่ใน วัฒนธรรมโดยเจ้าของภาษาทุกคนจะเข้าใจไปในทางเดียวกัน ดังนั้นการใช้คำลักษณนามนอกจากจะเป็น กระบวนการที่มีความสัมพันธ์กับระบบปริธานส่วนบุคคลแล้วยังมีความสัมพันธ์กับพื้นฐานทางวัฒนธรรม ที่มีร่วมกันอีกด้วย ความแตกต่างของการใช้คำลักษณนามที่เกิดขึ้นในช่วงสมัยสุโขทัยและในปัจจุบันจึง สามารถสะท้อนให้เห็นโน้ตทัศน์ของคนในสองช่วงสมัยที่แตกต่างกันไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

ผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการใช้คำลักษณนามในภาษาไทยในแต่ละช่วงสมัยให้มีความชัดเจนเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สามารถปรับประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการทำวิจัยในภาษาไทยให้กว้างขวางขึ้นได้ต่อไป นอกจากนี้อาจใช้คำลักษณนามในการสร้างสีสันให้กับงานเขียนด้วยการใช้คำลักษณนามให้แปลกใหม่โดยเปรียบเทียบกับสิ่งที่มีลักษณะใกล้เคียงกันกับที่ผู้อ่านมีโน้ตสนร่วมกันเพื่อดึงดูดความสนใจแก่ผู้พบเห็นได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการใช้คำลักษณนามในภาษาโฆษณาออนไลน์ เนื่องจากในปัจจุบันสังคมไทยรับเอาวัฒนธรรมจากต่างประเทศเข้ามาเป็นจำนวนมาก การใช้ภาษาในการโฆษณามีการใช้คำลักษณนามที่น่าสนใจเกิดขึ้นมากมาย เช่น กล่องสุมอาร์ทอยป๊อบมาร์ทแบ่งขาย 380 บาทต่อ 1 จุ่ม, ฟินไปกับบุฟเฟต์ 1 อิ่ม 199 บาท เป็นต้น หากมีการศึกษารูปแบบการใช้คำลักษณนามในภาษาโฆษณาอาจทำให้ได้แนวทางในการสร้างสรรค์ภาษาโฆษณาในอีกรูปแบบหนึ่ง

2.2 ควรมีการศึกษาการใช้คำลักษณนามในภาษาสนทนาของคนไทยในปัจจุบันโดยเปรียบเทียบความแตกต่างกับคำลักษณนามที่ปรากฏในหนังสือ *Classifiers: The Royal Institute* (2008) ถึงแม้ที่ผ่านมาจะมีผู้ศึกษาการใช้คำลักษณนามของผู้พูดในภาษาถิ่นต่างๆ หรือเปรียบเทียบการใช้คำลักษณนามในแต่ละช่วงวัยไปบ้างแล้ว แต่ยังขาดการรวบรวมคำลักษณนามที่มีความแตกต่างจากหลักเกณฑ์ทางภาษาอย่างชัดเจนลงไป ทั้งนี้เพื่อศึกษามโนทัศน์ของผู้พูดในปัจจุบันว่ามีความเข้าใจในสิ่งรอบตัวและเกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้คำลักษณนามในภาษาไทยไปในลักษณะใด

References

- Bandhumedha, B. (1971). *Characteristics of the Thai language*. Bangkok: Thammasat University Press.
- Bandhumedha, N. (2015). Noun Classifiers. *Journal of Humanities and Social Sciences, SRU*, 7(1), 1-23.
- Chaimano, B. (2017). A Comparison of Classifiers in 4 Thai Dialects. *Lampang Rajabhat University Journal*, 6 (2), 73-90.
- Classifiers: The Royal Institute*. (2008). Bangkok: Royal Institute.
- Deepadung, S. (1997). Extension in the usage of the Thai classifier /tue /In Arthurs. Abramson (ad.), *Southeast Asian linguistic studies in honour of Vichin Panupong*, Chulalongkorn University Press.
- Ittaratana, C. (1975). *A study of Thai words and idiomatic expressions in the Sukhothai period*. Master's thesis: Chulalongkorn University.

- Jaturongkachoke, K. (1995). *Semantics of the Thai classifier system* (Doctoral desertation) Arizona state University, United States.
- Khanitthan, W. (1976). A Hypothesis on Noun Classifier /ʔan/. *PASAA*, 6 (1), 261- 266.
- Lakoff, G. (1987). *Women, Fire, and Dangerous Things: What Categories Reveal about the Mind*. Chicago and London: The University of Chicago Press.
- Meesri, W. & Wongwattana, U. (2020). Grammatical Functions and Semantic Aspects of “ʔan” In Sukhothai Period. *Humanities and Social Sciences Nakhonsawan Rajabhat University Academic Journal*, 6(2), 156-179.
- Naksakul, K. (1978). *language Use*. 2nd ed. Bangkok: Kled Thai Publishing House.
- Palakornkul, A. (1970). Some observation on variation and change in the use of classifier in Thai. *PASAA*. 6(1), 186-197.
- Placzek, J.A. (1978). *Classifiers in standard Thai : a study of semantic relations between headwords and classifiers*. MA. thesis, University of British Columbia.
- Royal Institute Dictionary, 2554 BE*. (2013). Bangkok: Nanmee Books Publishing.
- Singnoi, U. (2008). Noun classifier construction in Thai: A case study in Construction Grammar. *Manusaya: Journal of Humanities*. 11(1), 76-90.
- Theebutra, S. (1992). *Ngern Podduang*. Bangkok: Chuan Printing House.
- Thonglor, K. (1987). *Principles of the Thai language*. 7th ed. Bangkok: Bamrungsan Publishing House.
- Upakitsilpasarn, Phraya. (1990). *Principles of the Thai language*. Bangkok: Thaiwattanapanich Printing House.
- Wongpukdie, B. (1984). *A comparative study of classifiers in the Sukhothai period, the Ayutthaya period and the present time*. Master's thesis: Chulalongkorn University.

